

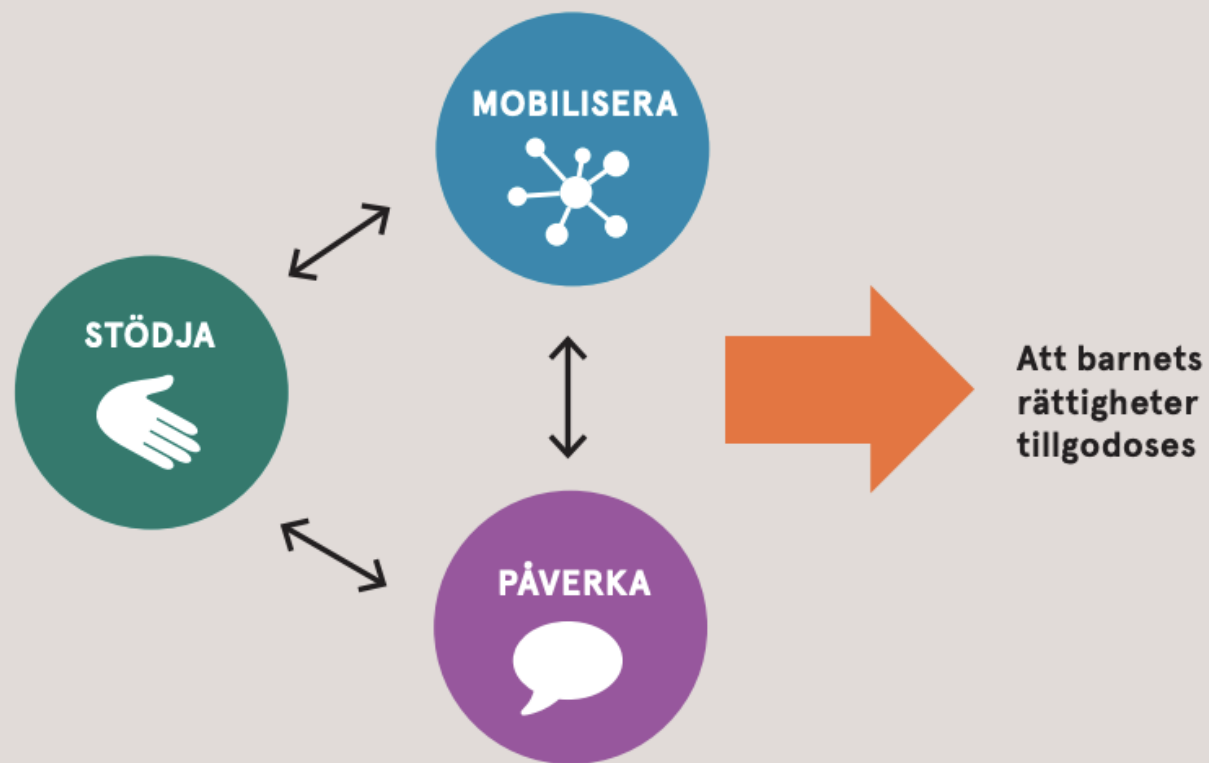


BARN RÄTTIGHETER I SKOTTLINJEN

Om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor

JULIETTE EISSA
SOCIONOM

VISION & SYFTE



***JAG VILL INTE GÖRA NÅGON ILLA. JAG VILL INTE
VARA EN DEL AV GÄNGET MEN JAG KAN INTE
SLUTA. DE KOMMER ATT DÖDA MIG OM JAG ENS
TÄNKER PÅ DET***

Ord- och begreppslista

Barnkonventionen

En förkortning för FN:s konvention för barnets rättigheter. Konventionen reglerar specifika mänskliga rättigheter för barn och är sedan 2020 svensk lag.

Barnsyn

Barnsyn handlar om hur vuxna ser på barn. Den rådande barnsynen har i samhället varierat över tid och påverkas av vår omvärld.

Brottspreventiva åtgärder

Åtgärder som sätts in från samhället (politiker, myndigheter) innan brott har begåtts, för att förhindra att brott begås.

Förebyggande insatser

Insatser som ges för att förhindra en negativ utveckling längre fram.

Främjande insatser

Insatser som ges tidigt för att stärka en positiv utveckling längre fram.

Inkapacitering

Att försvåra för någon att fortsätta begå brott. Exempelvis genom frihetsberövning (inlåsning) eller elektronisk fotboja.

Inkapaciteringseffekt

Effekten av åtgärder som syftar till att försvåra för någon att fortsätta begå brott.

Kompensatoriska insatser

Åtgärder för att väga upp barns olika förutsättningar och behov. Exempelvis i skolan.

Mellantvång

Behandling i öppna former inom socialtjänsten som ges medan barnet eller den unge bor kvar hemma. Ett sätt att minska glappet mellan frivilligt stöd och tvång.

Normbrytande beteende

Negativa och destruktiva beteenden som på olika sätt innebär att regler och normer i samhället överträds, exempelvis genom kriminella handlingar.

Repressiva åtgärder

Åtgärder som sätts in från samhället (politiker, myndigheter) efter att brott har begåtts, för att trycka tillbaka eller stoppa en brottsutveckling.

Socioekonomi

En statistisk klassificering baserad på individers olika yrkestillhörighet, utbildningsnivå och tillgång till ekonomiska resurser.

Socioekonomiskt utsatta områden

Områden som präglas av att många invånare har lägre tillgång till bland annat ekonomiska resurser och utbildningsnivå, jämfört med andra områden.

Särskilt utsatt område

Definieras av Polismyndigheten som ett geografiskt avgränsat område som, förutom det som gäller för ett utsatt område (se nedan), kännetecknas av en allmän ovilja att delta i rättsprocessen. Det kan förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, personer som utsätts för brott och anmälare i området. Situationen gör det svårt för polisen att fullfölja sitt uppdrag, vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning.

Tvångsmedel

Lagliga åtgärder från myndigheter som begränsar eller kränker människors fri- och rättigheter. Exempelvis att söka igenom någons hus, kroppsvisitation eller övervakning.

Utsatt område

Definieras av Polismyndigheten som geografiskt avgränsade områden som karakteriseras av en låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället.

1. BARNNS PERSPEKTIV OCH RÄTTIGHETER


- om gängkriminalitet i sina uppväxtområden

BARN OCH GÄNGKRIMINALITET HÄNGER IHOP

"En gång fick jag inte gå ut på morgonen för det var avspärrat."

"Det är alltid poliser ute här. Ibland hörs helikoptern, ambulanser."

"Jag får inte vara ute för det händer typ 10 000 saker. Folk gör onödiga grejer."



”När polisen stoppar och frågar om personnummer... man blir uttittad och stämplad, folk kollar och tror att man har gjort något. Det känns pinsamt.”

”Efter skjutningen utanför skolan, det var hemskt. Det händer att jag känner mig rädd. Rädd för att det skulle hända igen mot mig och mina vänner. Jag kände att jag kanske blir skjuten på väg till och från skolan. Mamma fick följa med mig ett tag. Efter ett tag så gick det över.”

Jonnys debatt

Under arbetet med Expertgrupp Barn delade ett barn med sig av en text som han hade skrivit för några år sen, med en önskan om att fler ska få ta del av när barn uttrycker sig med sina egna ord. Nedan följer delar av den texten.

” **Kriminaliteten ökar för varje dag som går.** Allt fler barn dör och allt fler barn tycker att kriminaliteten är cool. Det är bara en tidsfråga innan det är någon i din närhet som dör på grund av kriminaliteten.

Vi ska kunna gå ut från våra hus utan att behöva känna en oro över att bli skjuten eller rånad. Det är dags för politikerna att sköta sitt jobb och utföra förändringar i dessa områden.

Många av eleverna i förorterna lyckas inte få slutbetyg efter nian. Dessa barn som vill och försöker att lyckas borde få hjälpen dom behöver för att kunna uppnå sina mål.

Problemet är att politikerna inte tagit barns utveckling på allvar, utan bara kommit med kortsiktiga lösningar. Dessa barn ska styra vårt samhälle när de blir vuxna, hur kommer det samhället att se ut om barnen inte ens lyckas gå klart skolan? Inga förändringar har skett eftersom problemet är i förorterna.

När unga ser att dom inte kommer att lyckas i skolan tänker dom att dom behöver ett annat sätt att fixa pengar på och det är där kriminaliteten kommer in i bilden. Och vi vet ju att droger leder till fler problem, det blir konflikter mellan olika gäng som sedan resulterar i skjutningar. Dessa skjutningar får mammorna att inte längre våga gå ut själva på gatorna. Hade du velat att din mamma behövde känna att hon inte ens kan gå till livsmedelsbutiken runt hörnet för att hon kanske blir skjuten på vägen dit?

Tänk på att allt den här beror på att politikerna sket i att hjälpa ungdomarna i skolan.

Ett annat problem i förorterna är vi får dom att känna sig som en egen ras. Förortsungarna hänger inte med, dom är utfrysta av samhället.

”Vi ska kunna gå ut från våra hus utan att behöva känna en oro över att bli skjuten eller rånad. Det är dags för politikerna att sköta sitt jobb och utföra förändringar i dessa områden.”

Ge ungarna i våra förorter en chans att visa vad dom går för. Felet ni gör är att ni drar alla ungar över en kam, det finns kriminella unga i förorterna men det finns också dom som är oskyldiga. Dom oskyldigas chanser förstörs av de andra kriminella som bor i samma trakt. Dessa ungdomar möter ständigt fördomar, dom anses som mindre intelligenta för att de är uppvuxna och bor i en förort. Vårt samhälle hade sett mycket bättre ut om vi inte hade haft fördomar mot förortsborna.

Nu tänker vissa av er ”det är inte värt att lägga ner så mycket pengar på förorterna”. Här är mitt svar till er: Jo det är värt det! Hade vi lagt ner dom här pengarna på förorterna skulle vi inte behöva investera så mycket i sjukvården och på poliser.

En sista sak jag tycker att politikerna behöver göra för att kunna minska kriminaliteten i våra förorter är att ge de nyanlända familjerna stöd till sociala och ekonomiska resurser. Barnen vill ha märkeskläder som föräldrarna inte har råd med. För att inte bli mobbade i skolan väljer barnen att ansluta sig till dom kriminella livet för att få snabba pengar. Hade vi kunnat erbjuda dom pengarna till familjerna skulle inte barnen behöva bli kriminella för att få fram pengarna. De flesta företag vill inte anställa nyanlända på grund av fördomar, vilket gör det svårare för dom att skaffa pengar.

Slutsatsen jag vill dra med den här texten är att det är dags för politikerna att börja utföra förändringar och inte bara vänta på att förändringarna ska ske av sig själva, annars kommer bara problemen att öka mer och mer. Samhället borde också ge dessa förortsungar en chans att visa vad dom går för, för dom kan mer än vad ni tror.” ♦

"Jag har hört skottlossning en gång. Jag stod med min bror när det hände och hörde om det på nyheterna sen. Det var otäckt, jag var skräckslagen."

"Jag har kompisar utanför (området) men de vågar inte komma ut hit, för de är rädda."

"En kille sköt en annan kille här. Jag kommer fortfarande ihåg den dagen. De fick vara i skolan och hålla den stängd. Den dagen kommer jag alltid komma ihåg."

"Att prata om (området) som ett utsatt område kan också göra att man känner sig mer rädd."

"Det är ofta som polisen stoppar oss och undrar vilka vi är och vad vi gör. En gång blev jag stoppad av en polis som ville veta vad jag hade i min basketboll. På samma sätt ifrågasatte dom var jag hade fått mina kontanter ifrån när jag hade tagit ut pengar till min mamma. De betar sig som att vi är kriminella även om vi inte gjort något."

"Alltid när jag hör att något har hänt här känns det bara obekvämt, som att det kan hända mig. Jag tänker på det innan jag somnar, precis när det har hänt. Dagen efter försöker jag tänka att det inte kommer att hända. Annars mår jag bara dåligt."

"Det finns de som är bra och dåliga, man vet vilka som begår brott och vilka man ska undvika, för alla känner alla."

"Min mamma låter mig inte gå ut på kvällarna på grund av det som händer i vårt område. Ibland känns det som att det är jag som sitter i ett fängelse."

"Medias jobb är att göra det intressant. Men många gånger blir det överdrivet. De skriver om kriminella gäng och alla som kommer från det här området blir stämplade som dåliga invandrare."

"En gång var det en skjutning. Vi fick springa tillbaka till skolan och vänta inomhus. Den dagen gjorde att det blev otryggt, alla barn var rädda. Några grät. Det var helikoptrar."

"Tidningarna vet vad som säljer. De skriver sådant om våra områden för att de vet att de kommer tjäna mer pengar."

"Två bilar exploderade i närheten där vi bor. Vi vaknade av ljudet och trodde det var en sprängning."

"Ibland vill man inte säga att man kommer härifrån för jag orkar inte få en massa frågor om hur det är. Men jag älskar området och känner mig hemma här."



2. VUXNAS PERSPEKTIV

- på barn och utsatta livsvillkor

VAD SÄGER FORSKNINGEN?



Torbjörn Forkby,
professor i socialt
arbete vid Linné-
universitetet.

Foto: Linnéuniversitetet

"Att arbeta med dessa frågor kan inte ske avgränsat, och ansvaret tillfaller inte någon enskild aktör, utan handlar om ett samarbete mellan offentliga aktörer, civilsamhällets aktörer i form av föreningsliv och enskilda resurser, samt såklart med barnet och familjerna själva."



Anna-Karin Ivert,
biträdande professor
vid Institutionen för
kriminologi på Malmö
Universitet.

Foto: Malmö Universitet

"Utan kunskap kan vi inte värdera och välja insatser som faktiskt har förutsättningar att förhindra negativ utveckling."

RÖSTER FRÅN OLIKA AKTÖRER



Medhi Adnan Mossa,
tidigare gängkri-
minell, numera
skolkurator.

Foto: Marc Femenia

*"Jag har suttit i samtal
med myndighetspersoner
som sagt att barn-
konventionen inte kan
tillämpas för alla barn."*



Carin Götblad,
polismästare vid
Nationella opera-
tiva avdelningen.

Foto: Polismyndigheten

*"Idag vidtas åtgärder alldeles
för sent och insatserna är för
otydliga."*

*"Jag brukar säga att det är krig.
För vi hör skott, vi hör
helikoptrarna, vi ser killar med
skottsäkra västar och poliser
med hundar där vi bor."*



Fatuma Mohamed,
folkhälsovetare.

Foto: Privat

3. BARNNS RÖSTER OM VÄGEN FRAMÅT

– trygga uppväxtvillkor för alla barn

BARN S SVAR OM VÄGEN FRAMÅT

De grundläggande behoven

- Tillgång till bostad, mat och kläder
- Ekonomisk stabilitet i familjen
- Ekonomisk stöttning till ensamstående föräldrar
- Tillgång till god sjukvård

En skola tillgänglig för alla barn

- Fler engagerade lärare
- Andra viktiga vuxna som exempelvis kuratorer och studievägledare
- Mindre klasser
- Blandning av barn i klasserna
- Bra skolmat
- Högre säkerhet i skolorna med exempelvis vakter
- En skola anpassad efter barns olika behov

Närvarande föräldrar

- Föräldrar som tar hand om sina barn
- Föräldraskapsstöd till de föräldrar som behöver det
- Extra stöd till ensamstående föräldrar

Uppmärksamma vuxna

- Andra än föräldrar som kan hjälpa barn
- En socialtjänst med fler kontor i närområdet
- Engagerade vuxna, exempelvis vid fritidsgårdarna
- Fler synliga poliser i närområdet
- Samtalsstöd för barn

Vikten av vänner

- Vänner som man kan prata med
- Vänner som inte håller på med fel saker
- Vuxna som uppmärksammar om någon saknar vänner eller blir mobbad

En meningsfull fritid

- Fler fritidsgårdar där det finns vuxna närvarande
- Fritidsgårdar med bättre öppettider
- Möjlighet att testa på olika sporter och aktiviteter
- Kommunens hjälp att hitta arbete

Konsekvenser om man begår brott

- Att tidigt få lära sig vad som är rätt och fel
- Det kan behövas hårdare lagar för barn och vuxna som begår brott
- Hjälp till barn som begår brott, så att de inte gör om det

Tips till politiker

- Politiker och beslutsfattare måste lyssna mer på barn
- En bra skola måste prioriteras på riktigt
- Politiker och beslutsfattare måste tänka på vad som blir bäst för barn

Slutsatser i korthet

- Diskussionen om gängkriminalitet saknar ett barnrättsperspektiv. Lokal gängkriminalitet och otrygghet får i allra högsta grad en inverkan i många barns liv och påverkar barns tillgång till sina rättigheter. Det gäller särskilt barn som växer upp i landets utsatta områden.
- Samhällets åtgärder för att motverka gängkriminalitet måste föregås av barnkonsekvensanalyser. Idag brister det. Här måste barns erfarenheter och perspektiv inhämtas och barn göras delaktiga.
- Forskare och professionella i rapporten är alla överens om att det saknas ett verkningsfullt förebyggande arbete och att det är helt avgörande. Ändå läggs den politiska tonvikten idag på repressiva åtgärder. Ett perspektivskifte till tidiga insatser krävs för att motverka att barn hamnar i kriminalitet och för att främja goda uppväxtvillkor för varje barn – i enlighet med barnets rättigheter.

4. VAD KAN NI GÖRA?

- vikten av viktig vuxen

***”EN BRA VUXEN ÄR EN VUXEN SOM ÄR
SNÄLL, SOM HAR TID OCH SOM
VERKLIGEN LYSSNAR”***

ATT SKAPA EN GOD RELATION

- Stabilitet och tillförlitlighet
- Tydlighet och information
- Tillåtande atmosfär – det är okej att göra fel!
- Ömsesidighet och närhet
- Humor
- Uppmuntran
- Bekräftelse

TACK!

JULIETTE.EISSA@BRIS.SE